

L.dz. ZG PTPat 02/01/2016

Warszawa 22.08.2016

Minister Zdrowia

Pan dr Konstanty Radziwiłł

Grzegorz Panie Ministrze!

Od wielu lat środowisko patomorfologów bezskutecznie domaga się uregulowania zagadnień związanych z miejscem i funkcjonowaniem tej rzadkiej, ale bardzo ważnej specjalizacji w systemie ochrony zdrowia.

Istniejąca sytuacja przyczyniła się do pogłębiającego się spadku liczby specjalistów w tej i tak deficytowej dziedzinie. Tym samym znacznie wzrosło obciążenie pracą pozostałych patomorfologów, z których wielu jest w okresie przedemerytalnym, bądź emerytalnym.

W związku z tym, zwracamy się do Pana Ministra z prośbą o ustosunkowanie się do poniższych zagadnień.

1. Rozporządzenie Ministra Zdrowia dotyczące patomorfologii

Od wielu lat rozporządzenie dotyczące patomorfologii jest stale na etapie przygotowań. Na przełomie września i października 2015 roku upubliczniono dokument w ramach konsultacji przed opublikowaniem. Do ówczesnej wersji dokumentu środowisko patomorfologów zgłosiło ponad 300 uwag. Kolejna wersja dokumentu została przekazana przez Konsultanta Krajowego nowo wybranemu Zarządowi Głównemu PTP w czerwcu br. Dokument, po konsultacjach ze środowiskiem uzupełniono o kluczowe zapisy i zaopiniowaną wersję przekazano Konsultantowi, który przesłał ją do Ministerstwa Zdrowia.

Do dnia dzisiejszego nie otrzymaliśmy informacji, w jakim czasie rozporządzenie zostanie opublikowane.

PREZES PTPat

prof. dr hab. n. med. Andrzej Marszałek <amars@ump.edu.pl>

CZŁONKOWIE PREZYDIUM ZG PTPat

prof. dr hab. n. med. Renata Langfort <renata.langfort@gmail.com>, prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś <z5rys@cyf-kr.edu.pl>

prof. dr hab. n. med. Andrzej Gabriel <angabriel@wp.pl>, dr n. med. Jarosław Wejman <jarwej@poczta.fm>

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA PTPat

dr Elżbieta Górzyńska <e.gorzyńska3@wp.pl> dr hab. Andrzej Kram <akram@onkologia.szczecin.pl>

dr Małgorzata Szołkowska <malgorzata9411207@op.pl>

Polskie Towarzystwo Patologów

siedziba Prezesa:
Zakład Patologii Nowotworów, Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. (+48) 61 885 0810, fax. (+48) 61 885 0810
email: andrzej.marszalek@wco.pl

2. Diagnostyka patomorfologiczna specjalnością lekarską

Brak regulacji prawnej doprowadza do niezrozumiałych dla lekarzy nieporozumień, a wynikających z uzurpowania sobie przez diagnostów laboratoryjnych części kompetencji będących domeną lekarzy patomorfologów. Taki stan rzeczy jest możliwy, ze względu na brak odpowiednich rozporządzeń.

Wprawdzie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z 2005/syg. akt. K 17/4 stwierdza, że lekarze patomorfolodzy nie spełniają kryteriów zapisu ustawy z 2001 r o diagnostyce laboratoryjnej, jednak nadal nie istnieją klarowne zapisy ustawowe wyłączające patomorfologów z Ustawy o diagnostyce laboratoryjnej. Niejednoznaczne usytuowanie Pracowni/Zakładów Patomorfologii w strukturach jednostek leczniczych umożliwia kontrolę Zakładów Patomorfologii i ocenianie czynności w nich wykonywanych przez przedstawicieli Krajowej Izby Diagnostów Laboratoryjnych, powołujących się na art. 13 ust 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 o diagnostyce laboratoryjnej (t.j. Dz. U. 2014 poz. 174). Taki stan rzeczy jest niedopuszczalny ze względu na podstawy merytoryczne.

3. Wyodrębnienie diagnostyki patomorfologicznej jako procedur świadczeń zdrowotnych, kontraktowanych odrębnie z płatnikiem

Koszt diagnostyki patomorfologicznej jest obecnie włączony w procedury kliniczne lub ogólnie pojęte procedury diagnostyczne, które są głównie kojarzone z diagnostyką laboratoryjną.

Postęp wiedzy i standaryzacja procedur medycznych w zakresie działalności lekarzy patomorfologów w istotny sposób zmieniły i zwiększyły zakres wykonywanych czynności, które są wymagane do ustalenia pełnego rozpoznania patomorfologicznego. Rozpoznanie powinno zawierać nie tylko opisy makroskopowe i mikroskopowe badanego materiału, z określeniem jednostki chorobowej, interpretację wykonanych badań immunohistochemicznych, ale także wskazywać czynniki predykcyjne i prognostyczne, w wielu przypadkach, zwłaszcza chorób onkologicznych, również wyniki badań molekularnych.

Takie opracowanie materiału jest na świecie standardem pracy lekarzy patomorfologów. W Polsce, niestety, ze względu na brak wyodrębnienia procedur patomorfologicznych, w wielu miejscach badania są wykonywane przez jednostki nie przestrzegające wymaganych standardów, a także przy braku odpowiedniego nadzoru lekarskiego. W efekcie część pacjentów jest pozbawiona odpowiedniego leczenia. W dobie rozwoju medycyny spersonalizowanej, w której niezwykle ważne jest wyodrębnienie grupy chorych, którzy odnieśliby największe korzyści zdrowotne z zastosowania

PREZES PTPat
prof. dr hab. n. med. Andrzej Marszałek <amars@ump.edu.pl>
CZŁONKOWIE PREZYDIUM ZG PTPat
prof. dr hab. n. med. Renata Langfort <renata.langfort@gmail.com>, prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś <z5rys@cyf-kr.edu.pl>
prof. dr hab. n. med. Andrzej Gabriel <angabriel@wp.pl>, dr n. med. Jarosław Wejman <jarwej@poczta.fm>
GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA PTPat
dr Elżbieta Górzyńska <e.gorzynska3@wp.pl> dr hab. Andrzej Kram <akram@onkologia.szczecin.pl>
dr Małgorzata Szolłowska <malgorzata9411207@op.pl>

Polskie Towarzystwo Patologów

siedziba Prezesa:
Zakład Patologii Nowotworów, Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. (+48) 61 885 0810, fax. (+48) 61 885 0810
email: andrzej.marszalek@wco.pl

tej terapii, absolutnie konieczne jest utrzymanie standardów niezbędnych do wdrożenia leczenia celowanego. Należy podkreślić, że środowisko patomorfologów polskich reprezentowane przez Polskie Towarzystwo Patologów dokłada wielu starań, aby międzynarodowe standardy dotyczące diagnostyki morfologicznej były w Polsce respektowane. Dowodem na to są m. in. liczne szkolenia i kursy prowadzone pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Patologów, a przede wszystkim, opracowania dotyczące standardów badań morfologicznych w odniesieniu do poszczególnych narządów, przygotowane przez wybitnych przedstawicieli naszej profesji i opublikowane w branżowym czasopiśmie *Polish Journal of Pathology*.

4. Niekontrolowana komercjalizacja usług patomorfologicznych

Duże koncerny analityczne, które wykonują analizy laboratoryjne, oferują również diagnostykę patomorfologiczną, znacznie zaniżając ceny badań kosztem jakości usług. Przejęcie Pracowni/Zakładów Patomorfologii, od lat istniejących w strukturach szpitali, przez sieci firm zewnętrznych. W takich sytuacjach rzeczywiste czynności diagnostyki są często prowadzone w znacznej odległości od szpitala, co utrudnia dostęp do wykonywania niektórych istotnych, np. śródoperacyjnych.

Pojawienie się dużych firm, które ekspansywnie zastępują Pracownie/Zakłady Patomorfologii, nie sprzyja tworzeniu zalecanych lub wręcz wymaganych na całym świecie zespołów kliniczno-diagnostycznych, w skład których wchodzi również lekarz patomorfolog. Zespoły te mają kluczowe znaczenie w konsyliach onkologicznych, a także w rozpoznawaniu i leczeniu rzadkich chorób (nie tylko nowotworowych). Ze względu na brak patomorfologów „na miejscu” nie może być prowadzona właściwa analiza zgonów wewnątrzszpitalnych, a takie postępowanie jest objęte procedurami akredytacyjnymi wprowadzanymi do szpitali.

Należy raz jeszcze podkreślić, że w związku z rozwojem nowoczesnych metod leczenia np. chorób nowotworowych, przede wszystkim terapii celowanych, immunoterapii, istnienie takich zespołów złożonych z lekarzy pracujących ze sobą „na co dzień” w strukturach szpitala jest absolutnie konieczne. Takie zespoły mają m.in. także kluczowe znaczenie dla właściwego leczenia, np. chorób nerek, czy prowadzenia pacjentów po przeszczepie narządów.

PREZES PTPat

prof. dr hab. n. med. Andrzej Marszałek <amars@ump.edu.pl>

CZŁONKOWIE PREZYDIUM ZG PTPat

prof. dr hab. n. med. Renata Langfort <renata.langfort@gmail.com>, prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś <z5rys@cyf-kr.edu.pl>

prof. dr hab. n. med. Andrzej Gabriel <angabriel@wp.pl>, dr n. med. Jarosław Wejman <jarwej@poczta.fm>

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA PTPat

dr Elżbieta Górzyska <e.gorzyska3@wp.pl> dr hab. Andrzej Kram <akram@onkologia.szczecin.pl>

dr Małgorzata Szołkowska <malgorzata9411207@op.pl>

Polskie Towarzystwo Patologów

siedziba Prezesa:
Zakład Patologii Nowotworów, Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. (+48) 61 885 0810, fax. (+48) 61 885 0810
email: andrzej.marszalek@wco.pl

5. Patomorfologia wąskie gardło ochrony zdrowia

Ze względu na brak klarownego strumienia finansowania diagnostyki patomorfologicznej, rzeczywiste zapotrzebowanie na badania jest jedynie w sferze szacunków. W celu właściwego skwantyfikowania działalności patomorfologii, celowe jest podjęcie prac dotyczących opracowania wytycznych opisujących pracę lekarzy patomorfologów.

Pierwsze takie próby podjęto w przeszłości, a ich efektem było opublikowanie w 1999 r. zasad funkcjonowania zakładów patomorfologii.

W ostatnim czasie, staraniem środowiska patomorfologów, zostały opublikowane wytyczne dotyczące diagnostyki onkologicznej materiału pooperacyjnego. Ze względu na postęp wiedzy, rozwój warsztatu diagnostycznego patomorfologów oraz wprowadzenie nowych metod leczenia, które wymagają odpowiedniego postępowania z materiałem histologicznym i cytologicznym, wspomniane wytyczne pilnie wymagają nowej redakcji. Na opracowanie czekają jeszcze zasady postępowania z materiałem w przypadkach chorób nienowotworowych oraz z materiałem przedoperacyjnym, a także dotyczące diagnostyki sekcyjnej.

W najbliższym czasie, przy współudziale dużej części środowiska patomorfologów zamierzamy opracować wspomniane wytyczne zawierające opis procedur z przypisaniem im minimalnych wymagań właściwego wykonania pod względem merytorycznym. Takie opracowanie mogłoby także być podstawą wskazania minimalnych kosztów procedur, co w dalszej perspektywie eliminowałoby podmioty proponujące nierealnie niskie koszty ich wykonania. Naszym zdaniem pozwoliłoby to na zdefiniowanie rynku usług patomorfologicznych, określenie wymaganej bazy lokalowej z odpowiednim wyposażeniem, jak również umożliwiłoby określenie minimalnych potrzeb kadrowych (przede wszystkim lekarzy, biologów molekularnych, diagnostów laboratoryjnych, a także pozostałego personelu).

6. Wprowadzenie referencyjności Pracowni/Zakładów Patomorfologii

Wprowadzenie sieci zakładów z przypisaną referencyjnością jest niezwykle ważne, gdyż umożliwiłoby wytyczenie krótkiej ścieżki diagnostycznej w przypadkach wymagających poszerzonej diagnostyki. Jednocześnie pozwoliłoby na racjonalizację kosztów świadczenia wysokospecjalistycznej diagnostyki. W dobie leczenia personalizowanego, gdy niezwykle istotne jest tworzenie zespołów diagnostyczno-leczniczych, a badanie patomorfologiczne wymaga bardzo racjonalnego (pod względem liczb

PREZES PTPat
prof. dr hab. n. med. Andrzej Marszałek <amars@ump.edu.pl>
CZŁONKOWIE PREZYDIUM ZG PTPat
prof. dr hab. n. med. Renata Langfort <renata.langfort@gmail.com>, prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś <z5rys@cyf-kr.edu.pl>
prof. dr hab. n. med. Andrzej Gabriel <angabriel@wp.pl>, dr n. med. Jarosław Wejman <jarwej@poczta.fm>
GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA PTPat
dr Elżbieta Górzynska <e.gorzynska3@wp.pl> dr hab. Andrzej Kram <akram@onkologia.szczecin.pl>
dr Małgorzata Szolowska <malgorzata9411207@op.pl>

Polskie Towarzystwo Patologów

siedziba Prezesa:
Zakład Patologii Nowotworów, Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. (+48) 61 885 0810, fax. (+48) 61 885 0810
email: andrzej.marszalek@wco.pl

procedur oraz czasu ich wykonania) postępowania z pobranym materiałem tkankowym i cytologicznym, nie tylko w celu ustalenia rozpoznania ale także wykonania badań molekularnych i genetycznych, ośrodki referencyjne stanowiłyby znakomite rozwiązanie.

7. Patomorfologia jako priorytet - nowe zadania

W rozwijającej się diagnostyce patomorfologicznej coraz częściej wymagane jest wykorzystanie technik biologii molekularnej. Oczywiście czynności laboratoryjne są wykonywane przez biologów lub biotechnologów, natomiast wynik przeprowadzonych oznaczeń powinien być integralną częścią rozpoznania. Jednak to lekarz patomorfolog wykonuje diagnostykę morfologiczną i koordynuje ocenę wyników wspomnianych badań a efektem jego pracy jest ustalenie ostatecznego rozpoznania (co jest ustawowo określone jako domena lekarska) oraz autoryzacja integralnych jego elementów.

Kolejnym zagadnieniem, które wymaga pilnego opracowania jest wprowadzenie cytologii na podłożu płynnym. W najbliższym czasie koniecznością stanie się stworzenia odpowiedniego warsztatu diagnostycznego dla tej procedury diagnostycznej.

Przedstawione zagadnienia nie wyczerpują wszystkich problemów, które dotyczą środowisko patomorfologów. Poruszyliśmy tylko te, które naszym zdaniem są w tej chwili najistotniejsze.

Od wielu lat próbujemy zmienić istniejącą sytuację, ale jak dotąd bez widocznych rezultatów. Liczba patomorfologów w Polsce jest dramatycznie mała (ok. 500, podczas gdy w Wielkiej Brytanii jest ich 3000). Specjalizacja, która jest niezwykle trudna i odpowiedzialna, bez której ani onkologia ani specjalizacje zabiegowe nie mogłyby prawidłowo funkcjonować nadal pozostaje poza zainteresowaniem ze strony Ministerstwa. Nawet stworzony tzw. „pakiet onkologiczny” opiera się na badaniu patomorfologicznym, ale nie wspomina o patomorfologu, jako osobie której rozpoznanie jest kluczowe dla dalszego postępowania z chorym. Tymczasem to właśnie ekspertyza patomorfologa, stawiana w oparciu o badanie mikroskopowe jest dotychczas jedyną metodą pozwalającą na ostateczne postawienie rozpoznania złośliwego nowotworu i precyzyjnego określenia jego podtypu, włącznie z ustaleniem stopnia złośliwości i wrażliwości na leczenie, w tym leczenie celowane (spersonalizowane).

PREZES PTPat

prof. dr hab. n. med. Andrzej Marszałek <amars@ump.edu.pl>

CZŁONKOWIE PREZYDIUM ZG PTPat

prof. dr hab. n. med. Renata Langfort <renata.langfort@gmail.com>, prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś <z5rys@cyf-kr.edu.pl>

prof. dr hab. n. med. Andrzej Gabriel <angabriel@wp.pl>, dr n. med. Jarosław Wejman <jarweij@poczta.fm>

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA PTPat

dr Elżbieta Górzynska <e.gorzynska3@wp.pl> dr hab. Andrzej Kram <akram@onkologia.szczecin.pl>

dr Małgorzata Szołkowska <malgorzata9411207@op.pl>

Polskie Towarzystwo Patologów

siedziba Prezesa:
Zakład Patologii Nowotworów, Wielkopolskie Centrum Onkologii
ul. Garbary 15, 61-866 Poznań
tel. (+48) 61 885 0810, fax. (+48) 61 885 0810
email: andrzej.marszalek@wco.pl

Determinacja środowiska spowodowała, że członkowie poprzedniego zarządu PTP, w pierwszym kwartale tego roku złożyli w Ministerstwie pismo dotyczące „strategicznego programu dla patomorfologii”.

Ponowne pismo zostało przekazane 28 kwietnia br. Obecne, zostało przygotowane wspólnie przez członków Polskiego Towarzystwa Patologów, Konsultanta Krajowego w dziedzinie patomorfologii oraz innych grup działających w środowisku patomorfologów.

Jeszcze raz pragniemy w nim zaapelować, że jeśli w ciągu najbliższego okresu nie uda nam się zmienić obecnej dramatycznej sytuacji lekarzy patomorfologów, za kilka lat możemy nie mieć następców.

Andrzej Marszałek
Renata Langfort
Janusz Ryś
Jarosław Wejman
Małgorzata Szołkowska

PREZES PTPat

prof. dr hab. n. med. Andrzej Marszałek <amars@ump.edu.pl>

CZŁONKOWIE PREZYDIUM ZG PTPat

prof. dr hab. n. med. Renata Langfort <renata.langfort@gmail.com>, prof. dr hab. n. med. Janusz Ryś <z5rys@cyf-kr.edu.pl>

prof. dr hab. n. med. Andrzej Gabriel <angabriel@wp.pl>, dr n. med. Jarosław Wejman <jarwej@poczta.fm>

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA PTPat

dr Elżbieta Górzynska <e.gorzynska3@wp.pl> dr hab. Andrzej Kram <akram@onkologia.szczecin.pl>

dr Małgorzata Szołkowska <malgorzata9411207@op.pl>